

Het parlement van de dingen

HET PARLEMENT VAN DE DINGEN

Over Gaia en de representatie van niet-mensen

Bruno Latour

Boom

Selectie van artikelen over het parlement van de dingen uit het Frans en het Engels door Bruno Latour.

© Bruno Latour

© Nederlandse vertaling: Willem Visser & Boom uitgevers Amsterdam, 2020

© Voorwoord: Antoon Vandevelde, 2020

Dit boek is tot stand gekomen in samenwerking met de Stichting Internationale Spinozaprijs en de Ambassade van de Noordzee.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvvo.nl.

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

Ontwerp en verzorging omslag: Mijke Wondergem

Verzorging binnenwerk: Marry van Baar

Afbeelding omslag: collage van beelden van Getty en Shutterstock

ISBN 978 90 2443 328 5 | NUR 730

www.boomfilosofie.nl

www.boomuitgeversamsterdam.nl

Inhoud

Voorwoord

Antoon Vandavelde 7

1. Schets van een parlement van de dingen 13
2. Wachten op Gaia 43
3. Oorlog en vrede in een tijdperk van ecologische conflicten 67
4. Hoe zorgen we ervoor dat Gaia geen godin van totaliteit is? 91
5. Uitbreiding van het domein van de vrijheid, of waarom Gaia zo moeilijk te begrijpen valt met *Timothy Lenton* 125
6. 'Het lijkt wel alsof we op verschillende planeten leven' – een denkbeeldig planetarium 157

Noten 175

Verantwoording 191

Voorwoord

De aanleiding voor de publicatie van dit boek is de toekenning van de Spinozalens 2020 aan de Franse filosoof en socioloog Bruno Latour. Deze prijs wordt om de twee jaar uitgereikt aan een hedendaagse denker. Dit jaar werd gezocht naar een prominente nog levende denker die een grensverleggende en inspirerende theorie had ontwikkeld over het thema *Technologie*. De jury die hierover moest beslissen bestond uit em. prof.dr. Herman Wijffels (voorzitter), prof.dr. Peter-Paul Verbeek (Universiteit Twente), prof.dr. Damiaan Denys (Universiteit van Amsterdam), prof.dr. Karen Maex (rector magnificus Universiteit van Amsterdam) en dr. Katleen Gabriëls (assistent professor Universiteit Maastricht).

Bruno Latour, geboren in 1947 in Beaune, heeft een lange academische carrière achter de rug als hoogleraar aan de Ecole Normale Supérieure des Mines (1982-2006) en aan Sciences Po (2006-2017) in Parijs. Aan die laatste universiteit is hij nog steeds als emeritus verbonden. Tot ver buiten zijn vakgebied is hij bekend geworden met zijn studies in de domeinen van de filosofie, antropologie en geschiedenis van wetenschap en technologie. Hij publiceerde talrijke artikelen en boeken, waarvan de bekendste zijn: *Nous n'avons jamais été modernes* (1991), *Face à Gaïa*, *Huit conférences sur le nouveau régime climatique* (2015), en recent *Où atterrir? Comment s'orienter en politique* (2017).¹